SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Štev. (No.) 49

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
5. decembra 1985

Pesimizem ali optimizem

MISLI OB 29. OKTOBRU 1918

„Obsojeni na molk v posvetu narodov od daleč gledamo, ko svet gradijo nov."

Tako je zapisal Oton Župančič nekaj let pred svojo smrtjo.

Slovenski filozof Marjan Rožanc pa pravi, da Slovenci umirajo. Naj citiram, kar je napisal: „Ne umiramo namreč sami, z nami umira ves ta obsežen umirjeno baročni prostor od Trsta do Baltika, ki je tako neopredeljivo poimenovan s srednjo Evropo, z nami umirajo Hrvati, Čehi, Slovaki, Madžari in Poljaki, če ne celo Bavarci..."

Josip Vidmar je lansko leto napisal knjigo „Slovensko pismo". Tudi ta je polna pesimizma. Ta pesimizem, ki vlada danes v Sloveniji, je morda največja škoda, ki so jo komunisti naredili našemu narodu.

V štiridesetih letih vlade so komunisti ustvarili psihozo, ki je podobna oni v Rusiji. To je pa najlepše opisal ameriški pisatelj in dolgoletni dopisnik New York Timesa David K. Shipler v knjigi Rusija. On pravi: „V Rusji nihče ne verjame v nič." Vprašanje je sedaj, če je ta pesimizem umesten.

29. oktober 1918 nam da bolj pozitivne in optimistične poglede. Toda to ni samo romantično gledanje na slovensko zgodovino. To so dejstva, ki so nam jih citirali predvsem tuji opazovalci.

Leta 1963 je izšla knjiga „Jugoslavija na pariški mirovni konferenci". Avtor je Ivo J. Lederer. Ena glavnih idej knjige je:

„Jugoslovanski narodi pod Avstro-Ogrsko so se osvobodili sami brez zunanje intervencije in to 29. oktobra 1918, ko je Narodne veče v Zagrebu proglasilo neodvisnost Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta proglas smatrajo zgodovinarji za revolucionaren akt. Podobnih revolucij ni bilo niti na Poljskem ali Češkoslovaškem. Ti dve državi sta bili ustanovljeni predvsem po zaslugi svojih političnih zastopnikov v ZDA in drugih zapadnih državah."

Leta 1918 Slovenci nismo bili „obsojeni na molk v posvetu narodov"!

Vzeli smo svojo usodo v roke in jo sami oblikovali.

Toda ni samo vprašanje 29. oktobra ampak vsa priprava na ta dogodek.

Dr. Anton Korošec ni le gledal, kako so gradili nov svet, ampak je bil on eden od odločilnih graditeljev tega sveta.

Spomnimo se tudi, kako so slovenski politiki v habsburški monarhiji povzročili vladno krizo, ki je trajala šest mesecev, zaradi gimnazije v Celju.

Ta naš mali narod in njegovi voditelji so bili sposobni mobilizirati predstavnike ostalih slovanskih narodov in odločilno vplivali na politiko v habsburški monarhiji.

29. oktober 1918 je pomemben zaradi sledečih razlogov:

1) To je važna prelomnica v slovenski politični zgodovini.

2) Še važnejše pa je dejstvo, da je 29. oktober 1918 pokazal vsemu svetu in nam samim, kaj premore mali narod, če je odločen, disciplíniran in enoten.

3) Najbolj važno pa je dejstvo, da je ta zgodovinski dogodek pokazal visoko kvaliteto slovenskega naroda. Naš narod je ob tej priliki pokazal veliko mero politične realnosti, imel je jasne ideje, bil je dinamičen in organiziran.

Naš narod je izkazal veliko rast od leta 1848, ko so slovenski študentje na Dunaju izdelali narodni program. Od leta 1848 do 1918 je rastla narodna zavest in politična zrelost.

Ta proces se še ni ustavil, ampak gre naprej.

Slovenci imamo veliko lastnosti, ki nam omogočajo mednarodno delo. Predvsem nimamo nad sabo bremena, kako ščititi interese velikega imperija kot SZ in ZDA, drugič — nimamo bremena brezobzirne zgodovine, kot Italijani (Etiopci in Arabci jim ne bodo odpustili barbarskega postopanja s civilnim prebivalstvom) ali pa lahkomiselne zgodovine, kot so jo imeli v zadnjih sto letih avstrijski Nemci: Uvedba dualizma v večnarodni državi je bilo popolnoma neodgovorno dejanje; še bolj neodgovorno pa povzročitev prve svetovne vojne, potem ko je mala Srbija sprejela vse pogoje stavljene v avstrijskem ultimatu.

V svetu, ki se vsak dan bolj manjša in v katerem je vedno več potreb po mednarodnih organizacijah, je mnogo možnosti za pozitivne, delavne in organizacijsko sposobne ljudi. Teh lastnosti imamo Slovenci v veliki meri, seveda pa nam tudi napak ne manjka.

Poleg naših sposobnosti, moramo tudi upoštevati trenutno stanje v Zapadni Evropi.

Poznavalci položaja v Evropskem skupnem trgu so mnenja, da bo ta skupnost skupnost regij ali malih narodov in ne velikih narodov ali velesil. „C'est une communitée de regions, et ne pas de nations."

Trenuten pesimizem v Sloveniji je torej neumesten. Narod, ki je bil v preteklosti realističen, ki je imel lastno iniciativo, je organizirano in s pogumom odločilno vplival na potek zgodovin, bo to lahko storil tudi v bodoče. Prav mi katoličani smo poklicani, da z božjo pomočjo in zdravim optimizmom začnemo reševati slovenske probleme.

Naloge v bodočnosti bodo večje. Enkrat za vselej je potreba zagotoviti bodočnost slovenskega naroda.

To pa lahko dosežemo le, če bo narod popolnoma svoboden, v samostojni, neodvisni in demokratski Sloveniji.

Peter Klopčič

CERKEV V VZHODNI EVROPI IN TRETJEM SVETU

Po „Kirche in Not — prir. Pavlina Dobovškova

V avgustu preteklega leta se je v Konigsteinu zbralo 480 zastopnikov raznih dežel na 34. mednarodnem kongresu „Cerkve v stiski". Pod naslovom „Vzhodna Evropa in tretji svet naj bi bila lik jutrišnje Cerkve?" so udeleženci poročali o stanju Cerkve v več vzhodnoevropskih deželah in ugotovili. da se je vera tam v zadnjih letih kljub brezbožni propagandi in zatiranju celo okrepila. Prišli so pa tudi do zanimivih zaključkov. Tako npr., da več milijonov krščanskih sovjetskih državljanov zaman zahteva svobodo veroizpovedi. Na Češkem se predvsem mladi kristjani upirajo stalnim poizkusom vladnih oblasti, da bi razdvojile Cerkev. Poljska vlada tamkajšnjim škofom onemogoča delo za spravo med ljudstvom. V Romuniji je prepovedan kakršenkoli katoliški tisk, krščanske skupine v Vzhodni Evropi želijo živeti po veri. Zato so le-te upanje za bodočnost, ker dokazujejo, da Kristusova Cerkev lahko preživi tudi najhujše zatiranje. Težke socialne razmere v Latinski Ameriki silijo tamkajšnjo Cerkev k novim potem evangelizacije. Udeleženci kongresa so prosili za resna in stvarna poročila o problemih v teh deželah, ker vse dobro, ki se poraja iz potreb ali stiske, bi lahko bilo v prid Cerkvi v bližnji bodočnosti. Končno pozivajo kristjane, ki živijo v svobodi, da naj pomagajo vsem, ki so zatirani in versko zapostavljeni.

—.—

V zvezku „Kirche in Not" štev. 32 opisuje dr. Lothar Kraft nastanek tkzv. teologije osvoboditve v Južni Ameriki. Pojavila naj bi se med drugim tudi kot posledica izredno slabih socialnih razmer, v katerih živi pretežen del ljudstva v teh pokrajinah.

Opisuje vladanje Špancev in Portugalcev od odkritja Amerike preko 300-letne kolonialne zasedbe južnoameriških pokrajin. Samo Cerkev se je vedno zanimala za najbolj zatirane. Nobena druga ustanova v Južni Ameriki ni naredila več za reveže in sužnje, kakor Cerkev in to tako v zdravstvenem, kakor tudi v vzgojnem oziru. Ne smemo pozabiti, da so v Braziliji šele leta 1888 odpravili suženjstvo! Pa tudi sedanje socialno stanje prebivalcev tkzv. krščanskega kontinenta vznemirja Cerkev, ki s skrbjo zasleduje sodobni razvoj razemr. Zato dr. Kraft z razumevanjem analizira nov način evangelizacije najbolj revnih južnoameriških slojev, vendar opozarja na kritične in sporne točke tkzv. teologije osvoboditve.

Grof Nikolaj Tolstoj (levo) v pogovoru s članom SNO Jožetom Melaherjem.

O vprašanju jaltske pogodbe je bilo dne 23. oktobra zanimivo predavanje grofa Nikolaja Tolstoja na John Carrol univerzi v Clevelandu. Pripovedoval je o vračanju vojakov in civilnih oseb v komunistične države. Podrobneje je obravnaval vrnitev in pokol ruskih vojakov. V kratkem bo izšla njegova nova knjiga o vračanju vojakov v smrt. Po predavanju je bila obširna debata, katere se je udeležil tudi Jože Melaher, član Slovnskega narodnega odbora, ki je imel po predavanju še poseben razgovor z grofom Tolstojem.

Tito, Mihajlović in Srbi

„Izdaja knjige ZAVEZNIKI IN JUGOSLOVANSKA DRAMA Veselina Djuretića je dogodek, ki je po svojem značaju — protikomunistični usmeritvi in negativnih političnih posledicah, ki jih prinaša — brez primere v novejši zgodovinski znanosti v SR Srbiji."

Tako je agencija Tanjug v Delu naznanila to knjigo, ki je pred kratkim izšla v Beogradu. Seveda je takoj nato dodala, da je gledanje na medvojne čase, kot ga prikazuje knjiga, popolnoma napačno in neznanstveno.

V uredništvu lista knjige nismo dobili na vpogled, a smo v časopisju Die Welt z dne 1. oktobra 1985 zasledili precej dolgo poročilo o tej zanimivi in za Jugoslavijo zelo kočljivi knjigi, ki — prvič javno — trdi, da četniki niso bili izdajalci ali fašisti. Dodali bi samo, da je — kot beremo — pisana z velikosrbskega stališča in nima prav, kar se tiče nekaterih pogledov na druge nesrbske narodnosti v Jugoslaviji. A vseeno, knjiga je gotovo začetek revizionizma doma v pogledu na revolucijo in je zato razumljivo, da jo sedaj silovito napadajo.

Sledi članek iz Die Welt, 1. okt., ki ga je priredila in prevedla Pavlina Dobovškova:

Srbski zgodovinar Veselin Djuretić je v Beogradu izdal knjigo „Zavezniki in jugoslovanska drama", katere vsebina je postala politično-ideološka senzacija in je povzročila predvsem med zagrebškimimi komunističnimi veljaki veliko vznemirjenje. Vse medvojno delovanje Tita in njegovih partizanov, naj bi namreč prikazala v novi luči.

Teza sedanje komunistične vlade v Jugoslaviji je, da so se „vsi jugoslovanski narodi v bratski enotnosti uprli okupatorju, fašistom in njihovim domačim pomagačem". Djuretić tem trditvam ugovarja. Pravi, da je komunistična revolucija samo zato uspela, ker so jugoslovanski komunisti pred in med drugo svetovno vojno „lažnivo" dokazovali, da se je v kraljevi Jugoslaviji širilo velesrbsko gibanje ter da so Srbi druge narode v državi zatirali, kakor Slovence, Hrvate in Makedonce. Čeprav so bili prvi Titovi partizani skoro 90% srbskega porekla — so „politično in ideološko dresirani Hrvati" že med nemško okupacijo sodelovali pri množičnem genocidu srbskega prebivalstva na Hrvaškem. Po vojni naj bi komunistična partija namerno in oportunistično te zločine zamolčala. Po vzpostavljenem miru je celo nagradila Hrvate, Slovence in Albance na Kosovem, Srbe pa „kaznovala", ker jim je odsvojila srbsko ozemlje, to je Makedonijo, Kosovo in Vojvodino.

Djuretić tudi energično zanika trditev komunistov, da so bili tako hrvaški ustaši, kakor srbski četniki enaki izdajalci ter sodelavci z okupatorjem. Pravi, da je med njimi velika razlika. Hrvaške ekstremiste — ustaše — so namreč podpirali najprej italijanski fašisti, kasneje pa nacistični Nemci. Četniki pa so predstavljali monarhistično narodno-srbsko gibanje pod poveljstvom generala Draže Mihajlovića. Borili so se proti fašistom že veliko preje, predno se je pojavil Tito s svojimi partizani. Svoj boj so vodili ločeno od njega in končno tudi postali žrtve „ekstremistične komunistične politike" Narodni, srbski četniki so nastali že v 19. stoletju, ko so se morali upirati Turkom. Bili so odločni protikomunisti in če so v boju proti Nemcem občasno popustili, so bili k temu prisiljeni, ker jim je to narekoval njihov čut za ohranitev srbskega naroda. Splošno znano je bilo, da so Nemci izvajali nad Srbi za vsak prekršek hude represalije.

Tudi srbske politike in vojake, ki so sodelovali z Nemci in bili obsojeni kot vojni zločinci na smrt, prikaže zgodovinar Djuretić povsem drugače, kakor jih prikazuje partija. Generala Milana Nediča, ki je bil pod nemško zasedbo srbski ministrski predsednik, primerja s francoskim maršalom Petainom. Predstavi ga kot tragično osebnost, celo kot patriota, ki je skušal za svoje ljudstvo rešiti, kar se je sploh dalo rešiti.

Med vojno so se Srbi razdelili na dve skupini: komuniste in četnike. To pa je bilo za srbski narod usodno. Hrvatom se je po vojni godilo bolje, čeprav so sodelovali tako z Italijani, kakor z Nemci in so z njihovo pomočjo lahko proglasili samostojno hrvaško državo. Narodno srbsko ozemlje pa je bilo okrnjeno.

Djuretić meni, da je treba pripisati vplivu Moskve domnevne protisrbske komponente komunistične politike. A tudi protisrbska nastrojenost jugoslovanskih narodov, ki so pred prvo svetovno vojno pripadali stari Avstro-Ogrski, naj bi imela pri tem dosti zaslug.

Draža Mihajlović vse do l. 1943 ni vedel, da je bil Tito hrvaškega pokolenja. Mislil je, da je iz Moskve poslan Rus, zato se mu je tudi pritožil, ko je zvedel za ustaško preganjanje Srbov...

Djuretićeva knjiga učinkuje kakor balzam na rane Srbov, ki se čutijo prizadete v svojem narodnostnem ponosu zaradi nenehnih sporov z nacionalističnimi Albanci na Kosovem. K temu je treba še dodati slab jugoslovanski gospodarski položaj ter neke vrste politično krizo sistema, ki se zaznava v državi. Pomeni pa tudi nekako zanikanje Titovega mita ali pa celo prvi poizkus odprave titovstva.

Ko so knjigo, ki je izšla v založbi Narodne knjige v Beogradu, predstavljali v beograjski Akademiji znanosti, je bila sprejeta s hrupnim ploskanjem.

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

TRPEČA DOMOVINA

TAKO „SVOBODO IN RAJ" JE PRIPRAVIL NASILNIŠKI KOMUNINISTIČNI REŽIM V DOMOVINI. Te dni je dobila neka naša taboriščnica od svoje sestre iz Ljubljane pismo, iz katerega posnemamo glavne odstavke, ki jasno kažejo položaj in „svobodo" v sedanji „demokratični" Sloveniji. Takole jo popisuje:

„Že mesec dni sem brez službe, prav tako brat. Zdaj smo vsi doma in jo kar težko tolčemo. Tu je veliko nezadovoljstvo in velika žalost. Mnogo ljudi manjka. Govori se, da so mrtvi. Samo upamo in upamo in nič drugega nimamo kot upanje. Ni mogoče biti več tu. Dnevno samo zaničevanje in še toliko trpljenja in pomanjkanja. Ti veš dobro za vse moje delo in vedenje med okupacijo. Pa so mi vzeli volilno pravico, češ da sem bila aktivna sodelavka okupatorja in njegovih pomagačev (dekle je bila čisto navadna prodajalka v trgovini in se s politiko sploh nikdar ni bavila — op. ur.) in s tako legitimacijo si ne morem obetati tu niti hlapčevskega življenja. — V nedeljo bodo pri nas volitve. Strašno, kaj bo?! Kdo mi lahko pove, ali bo kdaj prišla rešitev. Naši ljudje ne bodo mogli dolgo vzdržati. Družine nimajo nikakih dohodkov, zima je tu, kurjave ni, mnogi so brez šip in kjer so še mali otroci, je naravnost strašno.

Zedinjena Slovenija, 22. 11. 1945

Univerzitetna knjižnica Ljubljana

Dr. Tine Debeljak (236)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

VINKO NIKOLIĆ: TRAGEDIJA SE DOGODILA U SVIBNJU, II del

Približno pred mesecem sem ocenjeval na tem mestu dnevnik hrvaškega pesnika Vinka Nikolića, I. del (470 strani), ki nosi podnaslov Prvo leto izgnanstva vojnega ujetnika štev. 324.664. Med tem časom je izšel že napovedani drugi zvezek (strani 470), ki je nadaljevanje prejšnjega opisa življenja hrvaških ujetnikov v angleškem taborišču v Grottaglie pri Tarantu. Dnevnik obsega vse leto 1945 do 6. maja 1946, ko so bili preseljeni v Fermo.

Kakor sem že omenil, je značilnost tega dnevnika, da je pisan sproti iz dneva v dan v taborišču in za to objavo nič popravljen, ne dodajan, ne komentiran, ter ostane tako direktni dokument doživljanja tistih dni in teh ujetnikov, predvsem skupine 26 hrvaških častnikov.

Nikolićev dnevnik je v pesmih v glavnem tožba za izgubljeno domovino, v dokumentaciji dogodkov pa so glavna vsebina opisi zavezniških komisij za vračanje protikomunistov, ki so obiskovale taborišča in budile paniko ter povzročale samomore ne samo generalov, ampak tudi navadnih vojakov. Vsako premikanje iz taborišča v drugo taborišče jih je prepričevalo, da jih peljejo v smrt. Tako je npr. prav iz te skupine 26 hrvaških častnikov sklenilo, da tvegajo ob takem prevozu skoke iz drvečega vlaka, da bi tako dosegli morebitno možnost rešitve, in je ob priliki nekega takega prevoza skočilo 5 ujetnikov iz vlaka po določenem redu, pri katerem je nosil Nikolič štev. 3. Ostalo je pri življenju vseh 5, ki so po nekaj dneh prišli v zavezniško taborišče Fermo, ki je bilo pod civilnim vodstvom ujetnikov — Hrvatov. Ko so dobili po svetovnem časopisju podatke o Churchillovih pogajanjih s kraljem in Šubašićem, so verjeli v skorajšnjo spremembo položaja, tako da je Nikolićev krog izdal že politično izjavo, da so v sporih dr. Mačka in Krnjevića za obnovo hrvaške državne samostojnosti.

Ko jim je bila pozneje dana možnost, da so se preselili v Rim, so začeli akcijo za trajno preselitev v druge države. Ob tem so se spominjali zanje najžalostnejše obletnice — 6. maja —, ko je razpadla NDH. S tem datumom tudi Nikolić zaključuje svoj dnevnik. Napisal je pozneje, 10. aprila 1985 v Barceloni še dve strani pogovora-epiloga, v katerem govori o pomoru hrvaške vojske v Pliberku in označil Pliberško polje kot grobnico Hrvaške, ki bi morala nositi napis: „Invictis — Victi — Victuri.“: Nepremaganim — premagani — bodoči zmagovalci.

Nagradni odbor Hrvatske revije, ki so ga sestavljali dr. Milan Blažeković (Buenos Aires), dr. Vinko Grubišić (Kanada), dr. Ante Kadić (ZDA), prof. Bogdan Radica (ZDA), je ocenil ta Nikolićev dnevnik kot najboljšo hrvaško knjigo v emigraciji, izišlo leta 1983-84. Tudi mi se pridružujemo temu mnenju.

SLOVENSKA SKUPNOST OB DESETLETNICI OSIMSKEGA SPORAZUMA

Ob sklenitvi Osimskih dogovorov med Italijo in Jugoslavijo 10. novembra 1975 smo tržaški in drugi zamejski Slovenci na splošno pozitivno ocenili njihov politični del, ki se nanaša prvenstveno na dokončno pravno ureditev mej, ki je bila stalna priložnost za pogrevanje sporov in negotovosti med državama in posredno med italijansko večino in slovensko manjšino pri nas.

S tega vidika smo torej ugodno sprejeli imenovani Osimski sporazum, ker je prav na osnovi rešitve dokončnosti meja ustvaril pogoje za vsestransko sodelovanje med obema jadranskima sosedoma in rešitev še odprtih vprašanj, med temi zlasti zaščito manjšin v duhu iskrenega sodelovanja in trdnega prijateljstva.

Manj nas je zadovoljil tisti del Osimskega sporazuma, ki govori o zaščiti manjšin izključno v okviru notranjepravnega reda obeh držav in prenehanja veljavnosti Posebnega statuta, priloženega Londonski spomenici o soglasju iz leta 1954, ki je podrobno ščitil pravice Slovencev na Tržaškem. Nadomestil ga je 8. člen Osimskega sporazuma, ki pa vsebuje zgolj splošno načelno obvezo glede varstva manjšin v okviru ravni zaščite, ki jo je predvidval odpravljeni Posebni statut.

Da bi dosegli uresničitev te obveznosti, smo Slovenci v vseh teh desetih letih stalno zahtevali od italijanske države, da izda zaščitne norme za vse pripadnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Menili smo, da se bo tudi to odprto vprašanje zadovoljivo rešilo kvečjemu v nekaj letih, in to v duhu dobrososedskih in prijateljskih odnosov, ki so se med državama ustvarili prav na osnovi Osimskega sporazuma.

Danes — deset let po podpisu Osimskega sporazuma — moramo, žal, realistično ugotoviti, da je ta del sporazuma ostal neuresničen, in to v veliko in težko popravljivo škodo slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki se prav zaradi pomanjkanja ustreznih zaščitnih norm ne more učinkovito braniti pred asimilacijo in raznarodovanjem. Še več, dogaja se, da nam nekatere oblasti hočejo okrniti že priznane ali dejansko pridobljene pravice; da si moramo sami postavljati javne napise in table, če jih hočemo imeti (dokler jih kdo ne odstrani) in da se v sredinah večinskega naroda vedno bolj uveljavlja vzdušje, ki je nasprotno sprejetju pravičnega zaščitnega zakona.

Tako se odobritev zaščitnega zakona vleče v nedogled in opravičuje z raznimi tehničnimi operativnimi izgovori, medtem ko so resnični vzroki in razlogi politične narave. In vendar je ratifikacijski zakon z dne 14. marca 1977, št. 73, v členu 3 pooblastil vlado, da izda izvršilne norme za izvajanje obveznosti, sprejetih z Osimskimi sporazumi, v roku 18 mesecev!

Spričo takšne neopravičljive zamude, ki ji botruje predvsem pomanjkanje resnične politične volje

(Nad. na 4. str.)

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Pred vrati so že božični in novoletni prazniki; za njimi pridejo počitnice, in zato je treba pohiteti, da se uredi čim več stvari, predno življenje velemest in države nekoliko zastane vsled vročega poletja in letnega oddiha. Sicer pa izkušnja zadnjih let kaže, da niti v poletnih mesecih politični opazovalci ne morejo mirno počivati, ker večkrat pride do strankarskih ali ustavnih potresov, katerih smo se že privadili.

ENE IN DRUGE PRISEGE

Da se ustavni položaj uravnovesi, so te dni napolnili kongres novoizvoljeni poslanci. Zanimivo je bilo gledati marsikateri nepričakovan obraz, zlasti v peronističnih vrstah. Stranka pokojnega generala Perona je preživela toliko križev in težav, da se do zadnjega trenutka ni jasno vedelo, kdo se bo pokazal in zasedel določeno poslansko mesto. To velja zlasti za predstavništvo province Buenos Aires, kjer so na uradni listi bili izvoljeni trije poslanci: Iglesias, Triaca in pa desarrolist Zafore. Triaca je že izjavil, da bo presedlal v Cafierovo skupino (ki ga ne mara). Zafore pravzaprav ni peronist, in mnogo je bilo pritiska, da bi odstopil in tako mesto prepustil čistokrvnemu peronističnemu poslancu. Končno je vihar bil pomirjen, le Iglesias je ostal precej osamljen.

Druga zanimivost se je pojavila v trenutku, ko so novi poslanci prisegali. Iz formule, ki jo uporabljajo posamezniki, se da že precej razbrati. Večina prisega na „Boga in svete evangelije“, precej manj jih je, ki prisegajo le na Boga, nekateri samo na domovino. Bili so pa štirje, ki so prisegli le „na ustavo“. Morda jim ne Bog, ne evangeliji ne domovina mnogo ne pomnijo. Ti so bili radikala Del Río (Neuquén), Maccesi (Río Negro), demoprogresist Viale (Santa Fe) in pa Federico Clérici poslanec Alsogarayevih liberalcev iz province Buenos Aires. A ne presojajmo: preveč primerov poznamo iz zgodovine ljudi, ki so prisegali na Boga in Mater božjo, pa so potem storili več zla kot marsikateri brezbožnik.

Sedaj na tem področju pričakujemo, kdaj bo vlada sklicala parlament na izredno zasedanje, kajti mnogo je snovi za debato, država čaka številnih prepotrebnih zakonov, in le upati je, da ne bomo prisostvovali „zabušavanju“ poslancev, kot smo ga bili preveč vajeni zadnji dve leti.

SINDIKALNA PROTIOFENZIVA

Delavsko polje je nemirno. Že nekaj časa doživljamo stavke posameznih gremijev, kot kovinskih delavcev, pilotov, pa tudi napovedujejo nove železničarske stavke, katere skuša vlada zaman preprečiti.

Sindikaliste skrbi zlasti gospodarski položaj. Izraz te skrbi je bil sestanek, ki ga je imela delavska delegacija s predsednikom zvezne rezerve ZDA. Po pogajanjih z raznimi uradnimi osebnostmi je Paul Volcker sprejel tudi CGT. Delavski predstavniki so izrazili odklon načinu refinanciacije zunanjega dolga in rekli, da ne bodo sprejeli gospodarskih planov (plan Baker), ki bi zahtevali od delavstva novih žrtev. Volcker s svoje strani jih je prosil, da naj ne izgubijo potrpljenja.

Višek sindikalne ofenzive je bil sestanek med Ubadinijem in predsednikom Afonsinom. A o tem nekoliko več prihodnjič.

DOMA IN NA TUJEM

Argentina je zadnje dni doživela dvoje uspehov svoje zunanje politike. Prvi je bil sestanek med Alfonsinom in brazilskim predsednikom Sarneyem. Ena izrazitih potez nove argentinske diplomacije zadnjih let (že pred nastopom demokratične vlade), je čim večja povezava z velikim sosedom. Tradicionalno tekmovanje, včasih kar sovražno, z Brazilijo, je pojenjalo in pustilo prostor rastočemu sodelovanju. Obe državi imata tudi skupni problem zunanjega dolga, omejene a rastoče raziskave na jedrnem področju, ter možnost gospodarske izpopolnitve. S tega vidika je napredovanje vredno zanimanja. Na jugu se tudi nekoliko učimo iz preteklih zmot.

Drug uspeh je bil v volitvi o malvinski zadevi v območju Združenih narodov. Uspeh je presenetil v prvi vrsti Anglijo, ki ni pričakovala takega izida. Za predlog, ki poziva Anglijo in Argentino na pogajanja o „vseh“ medsebojnih zadevah, vključno problem Malvinskega otočja, je glasovalo 107 držav, med temi Francija, Italija, Španija in Grčija, angleške zaveznice v Evropski gospodarski skupnosti. Vzdržalo se je glasovanja kakih 40 držav. Proti pa so volile samo Anglija in še tri majhne bivše angleške kolonije. Kljub temu je v Londonu gospa Thatcher ponovno trdoglavo izjavila, da z Argentino o malvinski zadevi ne bo razgovorov. Anglija da o suverenosti nad Malvini sploh ne govori. In v tem se ne ozira ne na glasovanje v Združenih narodih, ne na zahteve domače opozicije.

Doma pa so radikali te dni imeli svojo narodno konvencijo, in na novo volili strankarsko vodstvo. Ni večjih sprememb, razen vidnega napredovanja notranje levičarske struje, ki jo imenujejo „Coordinadora“. A predsednik Alfonsín sam je bil umirjen. Povabil je vse politične in socialne sile na demokratični kompromis, in s tem dokončno pokopal želje in sanje številnih radikalov o takoimenovanem „tretjem gibanju“. Radikalom je zaenkrat odbila ura unikata. A za bodočnost je vse odvisno od dejstva, ali bodo peronisti zmožni preboleti in premostiti notranje razprtije.

Ivo Jevnikar

Mladika št. 5/6; 1985

Zveza slovenskih skavtov

(BUENOS AIRES 1949-75)

VLOGA MARIJANA TRTNIKA

Poglavje o slovenskih skavtih in skavtinjah v begunskih taboriščih se je nadaljvalo v Argentini, kamor se je preselila glavnina emigrantov. V njej je bil tudi Marijan Trtnik, ki je vodil skavtske skupine po Italiji in ki je bil že pred vojno viden skavtski delavec v Ljubljani. Tam je bil zadnja leta duša Zlatorogovega stega. Prirejal je tečaje in druge dejavnosti, ki so se nadaljevale ilegalno še pod zasedbo. Tako je med drugim med vojno poskrbl za drugo izdajo priročnika za izpit II. reda. (1)

O Marijanu Trtniku (1912-1974) so ob smrti zapisali: „Težko bi med nami našli večjega idealista in ljubitelja mladine, kot je bil pokojni Marijan Trtnik. Vse svoje življenjske moči je razdal mladini.“ (2) Družine si ni ustvaril in je ves prosti čas posvečal skavtizmu, saj je še nekaj mesecev pred smrtjo vodil zadnji tabor v Jauregui. Že od začetka je sodeloval pri vodenju argentinskih skavtskih skupin, kar se je proti koncu življenja še stopnjevalo, saj je bil član argentinske centrale, poleti 1971 je kot predstavnik Institución Nacional del Scoutismo Argentino potoval po Zahodni Evropi (in obiskal tudi slovenske skavte v Trstu, Gorici in Celovcu ter nekdanje sodelavce v Sloveniji) vodil je tri skupine in bil določen za ravnatelja skavtskega muzeja, pa ga je smrt prehitela.

Zadnja leta je bil razočaran nad upadanjem slovenskega skavtizma v Argentini in je razmišljal o tem, da bi se slovenske skupine razpustile in bi se posamezniki pridružili posameznim skupinam vsedržavne zveze, pa je le vztrajal do smrti. (3)

V letu po njegovi smrti je prenehala z delom še zadnja slovenska skavtska skupina. Razlogov za neuspeh je več. Vse delo je preveč slonelo le na Trtniku, ki pa mu ni uspelo zadržati v organizaciji nekoliko starejših članov. Med Slovenci v Argentini sta zelo razviti in razvejani Slov. fantovska zveza in Slovenska dekliška organizacija, ki nekako nadaljujeta predvojne katoliške mladinske organizacije, na katere je bila večina zdomcev in pa duhovnikov navezana in v katerih je tudi večji poudarek na verskem delu vzgoje. Upoštevati je treba še vprašanje razdalj in zaposlenosti otrok, ki ob prostih sobotah še obiskujejo slovenske šolske tečaje.

Čeprav se skavtizem med Slovenci v Argentini ni razvil v močno mladinsko organizacijo, pa je vsekakor 26 let skavtskega vzgojnega dela nedvoumno odigralo pomembno vlogo.

NASTANEK

Slovenski skavti so se v novih krojih pokazali javnosti že oktobra 1949, ko je škof dr. Gregorij Rožman prvič obsikal Slovence v okraju Florida v Buenos Airesu. Istega leta so slovenski in angleški skavti taborili v Tigrah, naslednje leto pa v Pinamaru. (4)

Trtnik je ustanovil Zvezo slovenskih skavtov kot nadaljevanje predvojnega in taboriščnega slovenskega skavtizma. V glavnem se je držal predvojnih pravil. Skavti so imeli svoje oznake, poleg argentinske zastave so uporabljali slovensko, njihovo delovanje pa je potekalo nemoteno. (5) Močno sta bila poudarjena narodna zavest in versko življenje. Uporabljali so skavtsko molitev, ki jo je menda potrdil škof Rožman leta 1944 v Ljubljani.

O namenu organizacije je sam ustanovitelj zapisal: „Skavtizem je torej vzgojni ustroj, po katerem se mladina z igro in doslednim načinom vzgoje približa v čim večji meri vzoru dovršenega, vsestransko praktičnega človeka, koristnega člana človeške družbe in močnega rodoljuba.“ (6)

Organizacija je delala sicer povsem samostojno, vključena pa je bila v argentinsko državno (nekonfesionalno) skavtsko zvezo, saj svetovno skavtsko vodstvo ne dopušča samostojnih izseljeniških organizacij. (7) Dobre stike je gojila z argentinskimi in z drugimi emigrantskimi skavti v Argentini. Leta 1958 se je tam osnoval Mednarodni emigrantski skavtski komite. V njegovem vodstvu je bil tudi Trtnik. (8)

RAZVOJ

Zveza slovenskih skavtov je bila prisotna le na območju Buenos Airesa. Prva fantovska skupina je nastala v San Martinu, kjer je tudi dobila sobo v Slovenskem domu. Delovala je do leta 1968.

Leta 1958 je nastala skupina v San Justu (do 1961), leta 1959 pa so začele z delom skavtinje v San Martinu (do 1966). V Carapachayu se je skupina fantov (ustanovljena 1961) obdržala še skoraj eno leto po Trtnikovi smrti leta 1974, medtem ko so skavtinje zaživele v obdobju 1963-1965. Končno je bila v letih 1963-66 še skupina v predmestju Ramos Mejía. Najbolj živahno so nastopali v San Martinu in Carapachayu. Fantovske in dekliške skupine so bile ločene, a so sodelovale. (9)

V času, ko večinoma še ni bilo slovenskih prosvetnih domov, je dobro organizirana slovenska emigrantska skavtska organizacija zbujala pozornost pri domačinih in pri tujih narodnostnih skupinah, ki so rade vabile slovenske skavte na svoje prireditve.

Ob rednih sestankih, izletih v naravo, tečajih in tritedenskih taborjenjih (poleg drugje omenjenih krajev taborov naj navedemo še te kraje: Rumpinal, San Miguel de Monte, Escobar, Alta Gracia) so skavti in skavtinje sodelovali še pri širših slovenskih pobudah: na prireditvah, na tradicionalnih romanjih v Luján, z reditelјstvom in prvo pomočjo na „veletombolah“ Katoliških misijonov ipd.

Med Slovence so uvedli tudi nekaj novih oblik udejstvovanja: leta 1957 so kot prvi taborili v oddaljenem, a zdaj zelo priljubljenem gorskem kraju Bariloche; uvedli so tečaje za voditelje; v San Martinu in Carapachayu so prvič prikazali osnovnošolski mladini lutkovne predstave (strokovno vodstvo: Makek in Klemenc). (10)

Poleg Trtnika so pomagali pri vodstvu predvsem Andrej Makek, Andi Bodnar, Janez Žnidar (zadnji vodja v Carapachayu), nekaj let je bil duhovni asistent g. Franc Grom. Edini predvojni skavt je bil Trtnik.

Občasno sta izhajala list **Skavt** in **Skavtska pota**, a ni uspelo izslediti nobenega izvoda. (11)

Skozi skavtske vrste je šlo vsega kakih 300 fantov in deklet. V najboljših časih je štela Zveza slovenskih skavtov 70 fantov in 30 deklet (12), kar ni tako malo, če je celotna vsedržavna argentinska organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1912, štela leta 1973 le 5.585 članov. (13)

OPOMBE:

(1) Rjavi Bober (Mano Seifert), Sinjemu Orlu v spomin, Jambor, IV., št. 1 (Trst, nov. 1974), str. 6 V Novicah v isti številki Jambora in drugje pa je treba popraviti nekatere pretirane in zgrešene podatke, češ da je bil M. Trtnik tudi zadnji skavtski načelnik v Sloveniji; da je bilo skavtov v

NOVICE IZ SLOVENIJE

PIRAN — **Arheološko odkritje** je privedlo znanstvenike do hipoteze, da bi mogel Piran stati že v pozni antiki (ok. 6. stol.). Gre za kamen, na katerem sta dve reliefni voluti, kelih in posebno znamenje, ki pa še ni razjasnjeno.

MARIBOR — **Telefonsko omrežje 062** je dobilo novo centralo. V resnici je to polelektronska centrala, na katero se priključujejo manjše centrale in je nje zmogljivost povečana na 3.800 priključkov (prej jih je bilo le 2.600). Telfonske zvez bodo boljše in hitrejše.

LJUBLJANA — **Novi rektor** ljubljanske univerze je postal dr. Ivan Kristan.

ZAVRATEC NAD IDRIJO — **Radioaktivne odpadke** iz ljubljanskega onkološkega instituta so zaprli l. 1961 v 69 kovinskih sodov in jih zazidali v zapuščeno bivšo italijansko vojašnico. Po tolikih letih so se začeli spraševati v vasi, če niso morda pod nevarnim obsevanjem teh deponij. Tako so zvedeli, da jih občasno obišče strokovnjak, ki pregleda kraj; njih skrb je povzročila merjenje vseh mogočih sevanj, ki so škodljive človeškemu zdravju. Rezultati so pokazali, da ni nobene nevarnosti. Edina rešitev bo prepeljati odpadke v centralno jugoslovansko odlagališče radioaktivnih odpadkov (ko bo le-to zgrajeno); medtem pa je najpamenejše, da sodi ostanejo — primerno zavarovani — kar tam.

JESENICE — **Gumijasta zavesa** bo ustavljala žlindro in drugo umazanijo v Savi, ki jo vanj spuščajo jeseniška železarna in bližnja naselja. Železarna že dalj časa žlindro spreminja v porozen pesek, ki ga odpeljejo v cementarno Anhovo, a peska le uide nekaj v reko in ustvari peščene otočke, ki zapirajo vodne struge. Zavesa je proizvod Desinfekcije Reka, osnovni material pa Save Kranj; dolga bo 150 metrov.

KOPER — **Tovarna pohištva** Stil je zaradi slabega gospodarjenja in nemoči drugih tovarn v sozdu Slovenijales, da to situacijo preobrnejo, bila likvidirana. Od 138 zaposlenih, jih bo občina zaposlila okoli 100. Ostale naj bi preusmerili v novo dejavnost: v inženiring posle opremljanja različnih stavb, namenjenih administracijskim poslom.

LJUBLJANA — **Evidentiranje kandidatov** (po argentinsko „dedocracia") je volilni šport sindikatov in SZDL v Sloveniji. Za volitve, ki bodo v temeljnih okoljih 13. in 16. marca, so evidentirali 258.810 (!) možnih kandidatov. Za to delo pa ni povsod enakega načina izbiranja: ponekod evidentirajo kar „po spominu"; nimajo še jasnih pojmov, kdo jih mora oblikovati, sprejemati in postavljati za kandidate. — Kot zanimivost pade v oči, da je taka množica kandidatov, v vrhovih pa si vedno mala skupinica „izbrancev" podaja stolčke.

ŠKOFJA LOKA — **Onesnaženje okolice** zaradi izpusta nevarnih plinov in snovi, hrupa in velikega hrupa je povzročilo konferenco o ekološki problematiki tovarne termoizolacijskih materialov Termika. Tovarna naj bi imela dovoljenje za 15.000 ton letne proizvodnje, v resnici pa iz nje pride 35.000 ton materialov in seveda večje onesnaženje z žveplovim dioksidom, formaldehidom, silicijevimi dioksidi, prahom, hrupom in smradom. Zanimivo: konference se niso udeležili tisti, ki pri Termiki skrbijo za ekološko varstvo (menda so bili vsi na službenem potovanju).

UMRLI SO OD 24. okt. do 2. nov. 85:

LJUBLJANA — Vinko Mrak; inž. Marko Medič; inž. arh. Danilo Udovič; dr. Vida Stojkovič; Avgusta Dariš roj. Kuret; France Polovšek; Frančiška Kveder-Guček; Alojzija Petek roj. Delavec; Maks Sešek, 79; Franc Smolnikar, 63; Anton Legat; Frančiška Čižman (Mihelnova mama); Jožefa Grdadolnik; Marjana Vižintin roj. Srčnik; Elizabeta Jereb, 93; Pavla Škerjanec; Mici Mechora roj. Lovše; Herman Supan; Jože Bedenk, 89; Ivan Bučar; Franc Kos, 73; Erna Zupančič roj. Furlan; s. Simforoza-Natalija Strajnar (Marijina sestra), 87; Alojzija Topolnik roj. Štumpf; Anton Rijavec; Ivana Bricelj roj. Božič; Stane Cedilnik; Justina Avbelj roj. Korelc; Zora Flajnik roj. Paljk, 72; Herman Herzmansky, 93; Lucija Grabnar roj. Hribar, 83; Jože Trdan; Karolina Fifer, 97; Hilda Mihelčič; Alojzija Čarman roj. Kuhar, 80; Slava Vrabec roj. Samec.

RAZNI KRAJI — Jože Podržaj, Malo Hudo; Rezika Gorečan, Vojnik; Marjan Vister, Škofja Loka; Marija Novinc-Lampič; Cilka Zupan, Homec; Eda Bogataj, Škofja Loka; Marjeta Bitenc roj. Zor, 90, Tacen; Ana Pretnar, Begunje; Alojz Marjetič, Bučka; Albina Kačič roj. Zlobec, Koper; Angela Meterc, Trbovlje; Katarina Vrščaj, Črnomelj; Dušan Klinec, Krško; inž. arh. Nada Martelanc-Kajfež, Nova Gorica; Andrej Ferfila, Senožeče; Ernest Ketiš, 64, Domžale; Miroslav Mohar, 53, Novo Polje; Cene Pekolj, Artmanja vas; Milan Potokar, 78, Kranj; Anton Valič, 66, Dobravlje; France Grkman, Korenda; Viktorija Pukmajster, Šempeter; Marija Japelj roj. Jereb, Tržič; Milan Novak, Šmartno pod Šmarno goro; Frančiška Višnar roj. Kmet, 80, Britof pri Kranju; Marija Korber roj. Trstenjak, 86, Celje; Angela Lah, Rašica; Milan Potokar, Kranj; Ivan Hrastovec, Vransko; Gabrijela Tominc, Vrhnika; Lado Lindič, Trbovlje; Marica Štukl, Lucija; Vitomira Lackovič roj. Kenda, Brestanica; Janez Kastelic, 75, Stična na Dolenjskem; Ivan Gačnik, 81, Razdrto; Anton Novak, Celje; Angela Petrin roj. Stober, Celje; Edvard Semenič, Litija; Jože Pučko, Ormož; Ilda Lah, Solkan; Milan Seničar, Celje; Martin Strlekar, 69, Zagorica pri Vel. Gabru; Franc Knafljič, 62; Jože Prosen, Ilirska Bistrica; Janez Furlan, Stara Vrhnika; Leopold Juvan, Zagorje ob Savi; Rozalija Zorman roj. Knapič, 81, Tacen; Katarina Škarja, Mengeš; Antonija Golob-Loni, Kamnik; Stane Gradišar, 72, Novo mesto; Franc Tomšič, Gabrsko.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Rojstvo: V družini Mirka Vasleta in ge. Irene roj. Šeme se je rodila hčerka **Gabrijela.** Čestitamo!

Krsta: V župni cerkvi „Ntra. Sra. de la Guardia" (Florida) je bil 1. decembra krščen **Gašper Potočnik,** sin inž. Miha in ge. lic. Veronike roj. Fajfar. Botra sta bila Tatijana Fajfar in Marijan Jesenovec. Krstil je dr. Jure Rode. Čestitamo!

V družini Marjana Šušteršiča in ge. lic. Tinke roj. Vombergar so posvojili novorojenčka. Pri krstu 1. decembra v farni cerkvi v Hurlinghamu je dobil ime **Luka Andrej.** Za botra sta bila Vera Šušteršič in Marko Vombergar. Krščeval je msgr. dr. Mirko Gogala. Čestitamo!

Poroka: Dne 30. novembra sta se poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj inž. **Tone Kostelec** in lic. **Marija Repovž.** Za priče so bili nevestini starši Jože in Majda Repovž in ženinovi starši Anton in Ljudmila Kostelec. Poročne obrede je opravil nevestin brat Jože Repovž SDB. Čestitamo!

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ VIRANTOVE MAME

Pred devetdesetimi leti se je 3. decembra rodila v Hrastovici pri Mokronogu v številni Brinškovi družini (8 otrok) Frančiška, naša jubilantka. Že v zgodnjih otroških letih je bila ukaželjna. Zelo rada bi se šolala. Ker pa pri hiši niso bili premožni, ji tega niso mogli omogočiti. Svojo nadarjenost je kazala med drugim tudi s tem, da je svoje sovrstnice med potjo v precej oddaljeno šolo poučevala v katekizmu. Že s sedmimi leti je svoji materi pomagala pri gospodinstvu in skrbela za svoje mlajše sestre in brate. Kasneje se je učila šivanja in se pozneje sama izpopolnjevala v tem.

Poročila se je z Jožetom Virantom, finančnim preglednikom. V srečnem zakonu sta se jima rodila Branko in Zdenka. Zadnje njihovo domovanje v domovini je bilo v D. M. v Polju, odkoder jih je pot vodila v begunstvo.

Virantovo mamo so zadeli v življenju hudi udarci. Na Golici ji je tihotapec ubil brata, doma pa je v rojstno hišo udarila strela in ji ubila mater.

Najhujše pa jo je prizadela smrt sina Branka, ki je padel v boju s partizani 5. oktobra 1944 v Zalogu pri Lahovčah. Ker obhajamo letos 40-letnico naše tragedije, menim, da je prav, da se tudi njega v kratkih stavkih spomnimo.

Kot mlad študent je vstopil v Vaške straže, pozneje pa v domobranstvo. Opravil je podoficirski in kasneje oficirski tečaj. Ko se je na Gorenjskem ustanavljalo domobranstvo, je odšel tja. Smrt edinca je Virantove težko prizadela, zlasti mamo, ki je srčno želela, da bi sin postal duhovnik.

Kot odločni in delavni protikomunisti so Virantovi pred 40 leti odšli v begunstvo. Preko Vetrinja, Št. Vida ob Glini in Kellerberga jih je pot pripeljala v Argentino, kjer je naša slavljenka kakor toliko izmed nas okusila vso grenkobo brezdomstva. Začela je prav pri dnu. S hčerko Zdenko sta v Quilmesu postali služkinji, oče Virant pa je skrbel za vrt in druga dela pri hiši. Po večletnem trdem delu so si prihranili toliko, da so si postavili skromni dom v Slovenski vasi. Virantova mama, pridna kakor mravlja, je s šivanjem pomagala spopolnjevati novi dom. Hčerka Zdenka pa se je zaposlila v Diademi obenem pa začela s poučevanjem slovenskih otrok v vasi, ki je takrat nastajala. Tudi tu so se pokazale vrline Virantove mame in smisel za skupnost. Ob sobotih je mama kar pripravila večjo sobo, da so se otroci mogli učiti petja. In da se je mogla Zdenka poleg službe v toliki meri posvetiti slovenski šoli in delu izven nje, je v veliki meri zasluga njene mame. Skrbela je tudi za naraščajočo družino svoje hčerke, poročene z L. Janom.

Svoje tri vnuke: Branka, Andreja in Jožeta je v hčerini odsotnosti učila naše lepe govorice, z njimi prepevala in jim celo večkrat sestavila priložnostne pesmice.

Virantova mama še vedno pri svojih visokih letih zravnano hodi vsak dan k maši v bližnjo cerkev in pogostoma vodi ljudsko petje v cerkvi in sem in tja doma prime tudi za kuhavnico. Skratka, še vedno je delaželjna. Ker ji ni bilo dano, da bi sin Branko postal duhovnik, se ji je ta želja izpolnila v vnuku Branku, ki je lani opravil svojo prvo daritev.

Jubilantka je še vedno svežega spomina. Tako se med drugimi spominja svojega očeta Brinška, ki je rad pripovedoval, da je v mladih letih pestoval Janeza Ev. Kreka. Oče Brinšek je bil namreč doma od sv. Gregorija, kjer je bil tedaj učitelj Krekov oče. Bili so si sosedje in v velikem prijateljstvu.

Ne smemo preko tega, da ne bi poudarili njene slovenske zavednosti in trdnega značaja, ki jo spremljata vse njeno življenje. V vsej skromnosti se skriva v Virantovi mami pravo materinsko srce, ki je odlika naših žena.

Ob njenem visokem življenjskem jubileju, ji želimo še mnogo zdravih let in ji kličemo: Bog Vas živi, Virantova mama!

Kj

Čestitkam k visokemu jubileju se pridružuje tudi Svobodna Slovenija in želi jubilantki še dolga leta med nami!

SLOMŠKOV DOM

ZAKLJUČEK ŠOLE IN SPREJEM NOVIH ČLANOV

Naša šola je pripravila v soboto 23. novembra svojo zaključno prireditev. Najprej je pozdravil vse navzoče predsednik šolskega odbora Lojze Mavrič, nato še voditeljica šole ga. Lenča Malovrhova. Oba sta poudarila važnost naših šolskih tečajev za ohranitev naše narodne zavesti in celotne naše skupnosti, pa tudi sodelovanje staršev s šolo za dosego dobrih uspehov. Vsak razred je recitiral primerne pemi, nato so šolarji, razdeljeni v nižjo in višjo skupino, zapeli pesmi, ki so se jih letos naučili.

Od osmošolcev so se poslovili z lepimi mislimi njihov razrednik Marjan Loboda, katehet Jože Škrbec in ga. Malovrhova, nato so jim razdelili v spomin knjige in lepo sliko. Za zaključek so vsi učenci prejeli še spričevala. Letos je obiskovalo Slomškovo šolo 76 otrok. Poučevali pa so: voditeljica Lenča Malovrh, katehet Jože Škerbec, Karla Malovrh, Saša Omahna, Alenka Smole, Irenka Loboda, Vladi Selan, Alenka Poznič, Terezka Žužek, Alenka Magister in Marjan Loboda.

Po končani šolski prireditvi, je bila članska večerja in sprejem novih članic in članov. Res lepo število rojakov se je udeležilo tega družabenega večera. Predsednik Doma Jernej Tomazin je imel kratek nagovor, posebno se je zahvalil vsem navzočim učiteljem za njihovo nesebično delo. Vse nove člane in tudi vse ostale, je pa še posebno povabil na večje sodelovanje z Domom. Letos se je včlanilo 17 novih članov.

Sledila je okusno pripravljena večerja ob prijetnem kramljanju in še žrebanje srečke, katere dobitek je bil parček v narodni noši. Izžrebana je bila številka 848. Vsi navzoči člani so ostali v Domu do pozne ure.

Sloveniji tik pred vojno 12.000; da je bil Trtnik do konca priznan od svetovnega skavtskega vodstva kot „šef slovenskih skavtov".

(2) Rudolf Smersu, Marijanu Trtniku v spomin, Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 20. jun. 1974, str. 3 s sliko. Kot izhaja iz drugih podatkov, je točni datum Trtnikove smrti v Buenos Airesu 14. junij, in ne 15. junij. Z lepim skavtskim pogrebom so ga pokopali 16. junija v San Martinu.

(3) Prim. Trtnikovi pismi meni dne 23. jul. 1971 in 14. dec. 1972. V Trstu je bil M. Trtnik 15. avg., 12. in 19. sept. 1971, ko se je udeležil več skavtskih srečanj.

(4) France Pernišek, Deset let slovenske mladinske organizacije, Zbornik - Koledar Svobodne Slovenije 1960, Buenos Aires, str. 271.

(5) Prim. Trtnikovo pismo dr. Jožetu Prešernu dne 31. avg. 1969.

(6) Prim. njegov nepodpisani članek **Skavtizem** v reviji Slovenska beseda, I., št. 1, Buenos Aires, dec. 1949, str. 29. Članek mi je priskrbel rajnikov prijatelj Rudolf Smersu, ki se mu moram zahvaliti za vrsto podatkov o Trtniku in skavtih v Argentini (pisma z dne 22. jul., 10. avg. in 8. sept. 1981), za izjavi bivših skavtskih voditeljev Andreja Makeka in Janeza Žnidarja, ki sta bili priloženi pismu z dne 10. avg. 1981, in za slike. Brez vsega tega bi bil ta pregled nemogoč, saj se na to gradivo opiram tudi marsikje, kjer to ni posebej navedeno.

(7) Prim. pismo P. A., Siebolda iz Svetovnega skavtskega urada v Ženevi meni z dne 29. jan. 1975.

(8) F. Pernišek, o.d.

(9) Prim. predvsem izjavo J. Žnidarja, ki sem jo dopolnil z ostalimi podatki.

(10) Prim. F. Pernišek, o.d., in izjavi A. Makeka ter J. Žnidarja.

(11) Prim. Trtnikovo pismo dr. Prešernu in pismo meni z dne 14. dec. 1972 ter izjavo A. Makeka. Zanimivo bi bilo seveda pregledati slovenski periodični tisk v Argentini, kolikor poroča o skavtih, in pa arhive Domov v omenjenih štirih krajih.

(12) Prim. izjavo J. Žnidarja.

(13) World Scout Bureau, Scouting Round the World, Ženeva, 1975, str. 2.

MIRKO VASLE (6)

Slovenci in šport

JADRALNO LETENJE

Novo poglavje v vrhunskem jadralnem letenju je odprl Leščan Ivo Šimenc, ki je k lanskoletnemu naslovu evropskega prvaka v klubskem razredu dodal še izvrstno 8. mesto na letošnjem XIX. svetovnem prvenstvu v standardnem razredu v Rietiju v Italiji. Za seboj je pustil pilote svetovne veljave, predvsem pa vrsto odličnih tekmovalcev iz dežel, kjer je ta šport močno zasidran. Šimenc je vozil letalo DG-300 Elan, to se pravi slovenske izdelave. Istočasno pa Šimenc zatrjuje, da v razmerah, ki vladajo v letalnem športu v Jugoslaviji, ni mogoče narediti kaj več.

ATLETIZEM

V Cottbusu v Vzhodni Nemčiji se je vršilo mladinsko evropsko prvenstvo v atletiki. Slovenka Velenjčanka Nataša Krenker je zasedla 5. mesto na 400 m. Krenkerjeva je bila vse do 50 m pred ciljem med trojico najhitrejših, potem pa tempa ni zmogla več.

Na mednarodnem atletskem mitingu, ki se je vršil v Kölnu, si je jugoslovanska rekorderka v skoku v višino, Slovenka Lidija Lapajne, priborila 5. mesto in s tem dobila štiri nove točke za grand prix.

V finalnih tekmah za atletski grand prix, ki so bile v Rimu, je zopet bila edina uvrščena Lidija Lapajne, ki je v skoku v višino dosegla 7. mesto.

SMUČANJE

Švicar Karl Alpiger je bil nedvomno glavni junak uvodne argentinske predstave svetovnega pokala, saj je po zmagi v prvem smuku osvojil prvo mesto tudi v drugem. Smučali so v mendoškem smučišču Las Leñas. Slovenci so se uvrstili v obeh smukih na zadnja mesta. Treba je povedati, da so Slovenci edini nespecialisti te discipline. Vreme ni pomagalo, saj je vel močan veter, ki je oviral smučarje. Programiran je bil tudi smuk v Bariločah, ki pa se ni mogel izvršiti zaradi pomanjkanja snega. Važno je to, da je Argentina dobila prvič datum za svetovno prvenstvo, in da je televizija prnašala obe tekmi za ves svet.

SMUČARSKI SKOKI

Na največji skakalni tekmi sezone na plastiki so se slovenski skakalci dobro odrezali. V najboljšem razpoloženju je minilo tekmovanje na umetni snovi v turističnem središču Schwarzwalda, ZRN, kjer se je javila vsa svetovna smetana skakalnega športa. Posamezni rezultati so bili sledeči: 1. Collins (Kanada), 2. M. Tepeš (Jug.), ... 13. Ulaga, 27. Mur. Ekipno pa: 1. Finska, 2. Norveška 3. Jugoslavija.

Teden pozneje so skakali na snegu in z vetrom v Kandertegu Švica; tokrat je zmagal vzhodni Nemec Ostwald... 12. Tepeš 39. Češen.

Na 90-metrski skakalnici s plastiko v Frenštatu (Češka) je zmagal vzhodni Nemec Weissflog... 9. Žagar, 17. Dolar in 21. Debelak.

JAHANJE

Slovenski dresurni jahač Alojz Lah, star 27 let, učitelj jahanja, je z originalnim lipicanskim žrebcem spet na vrhu razpredelnice prvega svetovnega pokala mednarodne konjeniške zveze, potem ko je na devetem tekmovanju (od 16) za dragocene točke v Rotterdamu zasedel v prostem programu z glasbo za svetovni pokal 3. mesto.

ROKOMET

V II. Zvezni rokometni ligi pri moških je z eno igro manj na drugem mestu Dinos Slovan z 8. točkami v petih igrah; Aero Celje pa jih ima 5 v šestih igrah.

V II. Zvezni rokometni ligi pri ženskah je po petih igrah Velenje na zadnjih mestih s tremi točkami.

V I. Zvezni rokometni ligi pri ženskah je po treh kolih ljubljanska Belinka Olimpija dosegla štiri točke in stoji začasno na tretjem mestu.

AVTOMOBILSKE DIRKE

Ljubljanski dirkač Brane Kuzmič si utrjuje sloves izjemnega voznika rallyja; je nedosegljiv na jugoslovanskih tleh, z letošnjimi uspehi na evropskem odru pa se zelo dobro drži na 5. mestu v splošni razvrstitvi evropskega prvenstva v rallyju. Letos je 6-krat štartal na rallyjih za EP. Bilanca je sledeča: 1 zmaga, 3 druga mesta, 1 tretje in 1 sedmo mesto, hkrati pa 5 zmag in eno drugo mesto v svojem razredu.

KOŠARKA

Ljubljanski košarkarski klub Smelt Olimpija je zopet v prvi Zvezni košarkarski ligi. A to pot ni mogla slabše začeti: ker ni začasno predstavila zvezi imena igralcev za začetek turnirja, je morala 1. igro igrati z mladinci. In to proti prejšnjemu prvaku v gosteh. Seveda so visoko izgubili. A to ni vse. V drugem kolu v Tivoliju se je tekma z Zadarjem končala s škandalom, dve prkinitvi, prisilno praznjenje dvorane, metanje denarja in na koncu še s poškodovanjem glavnega sodnika. Seveda je Olimpija izgubila tekmo, Zveza ji je pa še odštela eno točko in ne bo mogla igrati v Ljubljani za nekaj tednov. Potem je izgubila v gosteh z Jugoplastiko. V Splitu je zmagala v četrtem kolu nad Borcem. V petem kolu pa je presenetila, ko je premagala beograjskega Partizana. Smelt Olimpija je na predzadnjem mestu na lestvici s 6. točkami.

KOŠARKA (ženske)

Po treh odigranih kolih so slovenske košarkarice Iskre Delte Ježica še vedno na vrhu lestvice s tremi zmagami v 1. Z. K. L.

SLOVENSKA SKUPNOST...

(Nad z 2. str.)

najvišjih državnih oblasti in vodilnih političnih sil, odločno protestiramo in od obeh podpisnic zahtevamo, da poskrbita za dosledno spoštovanje po mednarodnem sporazumu sprejetih obveznosti na področju manjšinske zaščite.

SSk — kot manjšinska narodnoobrambna politična stranka — ima pravico in dolžnost opozoriti vladi Italije in Jugoslavije na to odprto vprašanje ob desetletnici podpisa Osimskega sporazuma. Hkrati pričakuje, da bodo odgovorne demokratične politične sile, ki vodijo republiko Italijo, spoznale, da je prav vprašanje zaščite narodnih in jezikovnih manjšin pomemben in značilen preizkusni kamen demokratičnosti, odprtosti in evropskega duha.

(K. G. 7. 11. 1985)

TUJI VPLIVI

Do zanimive ugotovitve je prišel Janez Sršen v Naših razgledih, ko analizira vpliv srbohrvaščine na slovenščino. Slovenski publicistični jezik je podvržen kvarnim vplivom večinoma zaradi skupne jugoslovanske agencije Tanjug, odkoder pobirajo novice slovenski časopisi, radio in TV. Škodljivost vidi predvsem v slepem prevzemanju, ne da bi se prevajalec zavedal, da že obstaja izraz v slovenščini. V članku zahteva, da se upoštevajo zakonitosti in možnosti domačega jezika, da se ne uporabljajo tuji izrazi, za katere imamo domačo vzporednico ali pa jo lahko naredimo po veljavnih slovničnih pravilih.

SREBRNA MAŠA

g. Franceta Berganta

bo na Sveti dan 25. decembra ob 11.30 na Pristavi

Po maši kosilu, za katero se prijavite najpozneje do 15. decembra.

Počitniški dom dr. R. Hanželiča

sporoča vsem, ki bi želeli preživeti počitnice v Počitniškem domu v Doloresu, da naj se prijavijo do 25. decembra na naslov: Počitniški dom, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires. Po 25. decembru pa naj se prijavijo na naslov: Hogar de Descanso - Dolores, - 5182 San Esteban, Sierras de Córdoba.

Oglaševalcem in dopisnikom

Božična številka „Svobodne Slovenije" bo izšla letos že v četrtek 19. decembra. Ta bo povečana številka in zadnja v letu. Opozarjamo vse oglaševalce in druge, ki želijo objaviti božična in novoletna voščila v zadnji letošnji številki, da nam pošljejo besedila do nedelje 15. decembra; dopisniki pa poročila do 14. decembra.

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno: 1) Pravda. 6) Azbest. 11) Lani. 12) Lon. 14) Iver. 15) Osa. 16) Niste. 18) Oni. 19) Če. 20) Dobrota. 22) Ob. 23) Petičniki. 25) Ivana. 27) Kazen. 29) Kitara. 31) Matura. 32) Ter. 33) Gor. 35) Ime. 36) Čer. 37) Pobeg. 39) Ima. 41) Iz. 42) Beranek. 44) Il. 45) Livada. 46) Amikti.

Navpično: 1) Pločnik. 2) Rase. 3) Ana. 4) Vi. 5) Alibi. 6) Anton. 7) Bi. 8) Evo. 9) Seno. 10) Tribuna. 13) Osrči. 16) Notar. 17) Etika. 20) Denar. 21) Akati. 23) Pater. 24) Izumi. 26) Vitezi. 28) Eremit. 30) Agora. 31) Mrena. 34) Oba. 36) Čil. 37) Ped. 38) Gem. 40) Ali. 42) Ba. 43) Ki.

Dobrohotno priporočamo božične nalepke! Z majhnim izdatkom veliko pripomorete k naši akciji, ki je v polnem teku. Nakupujemo vsebino božičnih paketov, medtem ko se mali „angelčki" učijo pesmic, ki nas bodo na božičnici raznežili, da bomo z njimi z vsem srcem zapeli „Sveto noč..." Pomagajte in pridite!

ZSMŽ

Poravnajte naročnino!

SLOMŠKOV DOM

POSLOVILNI PLES

Rast XIV

14. decembra ob 20. uri.

Vsi lepo vabljeni!

POLETNA SEZONA NA LETOVIŠČU SLOGA

VSTOPNINE — POPUSTI — POGOJI

Poletna kopalna sezona se začne v soboto 7. 12. 85 in traja do 23. 3. 86.

Vstopnina za člane od 12 do 65 let: Nedelje in prazniki — A 6.- ter delavniki A 4.-.

Člani Mutuala z vlogo, ki jih upravičuje do vseh podpor (A 10.- do 50 let oz. A 20.- nad 50 let) imajo na te cene 50% popusta in še posebno ugodnost nabave sezonske vstopnice za ceno A 25.-.

Izkaznica: bo odslej stalna in obvezna za vse člane od 12 leta dalje — stane A 0.50; otroci do 12 let se vpišejo na izkaznico staršev.

Prost vstop: otroci članov do 12 leta, člani nad 65 let in upokojeni člani.

VI ZAUPATE NAM, MI ZAUPAMO VAM!

Od 1. 12. 85 dalje ima vsak vlagatelj v SLOGI avtomatično odprt kredit brez garanta do A 300.-, če je vsaj en mesec imel naloženo to vsoto na navadni, posebni ali vezani vlogi. En razlog več, da svoje prihranke, čeprav majhne, nalagate v Slogi.

Ko boste denar potrebovali, Vam ga bomo takoj vrnili z obrestmi, pa še hitro in ugodno posojilo za isto vsoto, kot ste imeli naloženo do A 300.-

Pokličite po telefonu na 658-6574 654-6438

ali se oglasite osebno v naši pisarni, Bmé. Mitre 97, R. Mejía

ali v naših podružnicah v Slovenskem domu v San Martinu

ali v Hladnikovem domu v Slovenski vasi.

SLOGA DA VEDNO VEČ! V SLOGI JE MOČ!

OBVESTILA

PETEK, 6. decembra:

Srebrna maša g. Danijela Vrečarja SDB v Slomškovem domu ob 19.30.

SOBOTA, 7. decembra:

V Slomškovem domu prihod sv. Miklavža.

Seja profesorskega zbora Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 9.

Sklep Jegličeve šole ob 18. uri v Slovenski hiši in Miklavževim obiskom.

Ob 12. uri začetek poletne kopalne sezone 1985-86 z blagoslovitvijo vode na Letovišču SLOGE v Villa Udaondo.

NEDELJA, 8. decembra:

Na Pristavi ob 19. uri sklep Prešernove šole, nato prihod sv. Miklavža.

Sklep Balantičeve šole v Našem domu v San Justu ob 17. uri.

Proslava Brezmadežne ob 9.30 v Slovenski hiši v priredbi zveznih odborov SDO in SFZ.

SOBOTA, 14. decembra:

V prostorih Slovenske pristave ob 20.30 uri otvoritev nove Podružnice SLOGE.

Ples Rasti XIV v Slomškovem domu ob 20. uri.

NEDELJA, 15. decembra:

V San Martinu ob 10 redni občni zbor Slovenskega doma.

V Slovenski hiši zvezna občna zbora SDO in SFZ ob 10.30.

SOBOTA, 21. decembra:

Seja Konzorcija Svobodne Slovenije v Slovenski hiši ob 19.30 uri.

BOŽIČ, 25. decembra:

Srebrna maša župnika prof. Franceta Berganta ob 11.30 v pristavski kapeli.

V San Martinu: ob 8.45 slovesna božična maša v cerkvi Prev. Srca, nato v Domu božičnica in božični zajtrk.

TOREK, 31. decembra:

V Slovenskem domu v San Martinu veliko silvestrovanje z Mladinskim ansamblom.

KLINIČNE ANALIZE

Lic. Zofija Pograje

"Obras Sociales"

Bolnike obiščem na domu.

Informacije na Tel. 629-6901.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985: Za Argentino A 5.30, pri pošiljanju po pošti A 6,00; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Slovenski dom v San Martinu

REDNI OBČNI ZBOR

v nedeljo, 15. decembra ob 10. Kandidatne liste je treba predložiti odboru do 8. decembra 1985.

ZAVAROVANJA

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10
Capital T. E. 312-2127
Od 11 do 18.30 ure

✝

Znancem in prijateljem sporočamo, da je po hudem trpljenju 30. novembra v domovini zaspala v Gospodu naša draga mama, babica in prababica, gospa

Marija Malovrh roj. Kavčič

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Žalujoči:

v Argentini: sinova **Albert** in **Pavel** z družinama;
v domovini: sinova **Adolf** in **Feliks** z družinama,
hčerki **Pepca** in **Nada** z družino.

Buenos Aires, Ljubljana, Šent Jošt, Horjul, Žiri

Marja Rodziewiczówna (70)

HRAST

(DEWAJTIS)

„Jaz se ničesar več ne bojim! Ali nisi ti tukaj blizu? Prosim, položi me pod drevje in pusti mi najinega psa. Potrpežljivo bom čakala."

Lepo in varno jo je postavil na breg, sam pa je skočil, kar je le mogel. Ni minulo nekaj minut, ko je zapljuskalo veslo. Reka ju je zajela in ponesla proti Pošwicam.

V Parku jo je prijel za roko. V dvorcu še niso spali. Sawgard s služabniki je plakal v delavnici, po dvorišču so se gnetli ljudje, razburjeni zaradi tega žalostnega dogodka. Tedaj pa je v sredi teh šepetanj v gluhi noči in gneči ljudi zagrmel kot angelska tromba Czertwanov glas:

„Ljudje božji! Odprite! Kje je Sawgard?"

„Jezus Nazarenski! Gospodarica!" je zavreščal prvi, ki se mu je približal.

Nastalo je življenje, ki se ne da opisati. Zavrelo je kot v kotlu. Vsi so zgubili glave. Filemon je tekal kakor mladič, Sawgard se je zdaj smejal, zdaj požiral jok.

Brnelo je tisoč vprašanj, nasvetov, krikov. Vsak je prinašal jelo, pijačo, drva za ognjišče, zavoje, ogrinjače, čudežne obkladke, a sredi vsega tega se je Irenka smejala vsa srečna zaradi te skrbnosti, a Marko je gledal vanjo kakor v sonce in zardeval.

„Kar se tiče zvite noge, pa v tem nihče ni tako izveden kot moja tetka," je rekel nazadnje. „Naj Justinka dekle lepo namesti, jaz pa bom stekel domov in poslal tetko."

„Še trenutek," je ugovarjala Irenka. „Osedlali bodo med tem konja, mi dva pa praznujva prej svojo zaroko."

Pol ure nato je že gonil Marko svojega konja proti župnišču, kolikor je mogel.

Tudi tam so še bedeli, ker so se bali za Marka. Rymko je pravkar mislil vzeti Grenisa s seboj, da bi šla iskat Marka.

Tedaj pa je padel Marko v sobo kakor burja.

„Dober večer!" je pozdravil veselo.

Vsi so okameneli. Na misel jim je prišlo, da je znorel...

„Gospodična Orwidova živi!" je zaklical in se jim vrgel v objem.

„O Mati čudovita!" je kriknil Ragis in izbuljil oči. „Le kje si jo našel? In zakaj smo se mi toliko trudili in prejokali?"

„V jamo je slučajno padla tam v hrastovi goščavi..."

„Ah, seveda vse iz lakomnosti. Razume se: zahotelo se je Zoši jagod... Seveda, vi ste pa takoj mislili na črno mašo! Kazen božja je z ženami in otroki..."

„Hvala čudežni Materi božji!" je rekla teta Aneta. „Ali je zdrava, revica? Toliko strahu je preživela v lakoti in mrazu!"

„Nogo si je zvila, ko je padla v rov."

Teta Aneta ni dalje poslušala, temveč je takoj segla pod mizo, kjer je ležala njena skrinjica. Marko je šel za njo, ne vedoč, kaj išče.

„Ali bi hoteli, teta, pogledati bolnico in ji povedali, kaj naj naredi."

„Takoj, moj dragi!! Takoj se bom oblekla topleje, samo da vzamem iz skrinjice nekaj zelišč. Konja mi boš dal, da bom hitreje tam," je rekla in se že hitela oblačiti.

„Hvala vam stokrat, teta! Še nekaj bi prosil teto..."

„Morebiti, da bi ostala pri njej, dokler ne ozdravi?"

„Ona vas tega ne bo prosila, vem pa, da bi rada videla... Sama je doma, sirota."

„Zakaj ne sme prositi? Sreča zame, če moram komu napraviti uslugo. Ostala bom, Marko moj, ostala. Ne boj se! Samo to moje delo v vrtu bo malo zastalo, pa nič zato, bom pa uredila vse na spomlad. Bodi miren: če Bog da, da doživim, bom še lahko nasadila in obdelala ta svoj vrtiček! Kje je ta konjič, kajti bolnika ne moremo pustiti čakati. Sem že nared."

„Vas že čakajo pošwicki konji. Hvala vam!"

„Moje dete, bodi zdravo! V župnikovi sobi sem ti pripravila perilo in odejo. Gospodje moji, nasitite ga in ogrejte! Hvaljen bodi Jezus!"

Marko jo je posadil na voz in se poslovil z blagoslovom.

Ko se je vrnil, mu je Ragis pogledal v obraz in pokimal z glavo.

„Kako si se tako hitro spremenil, fant moj, in postal v hipu tako lep?" je vprašal in pomežiknil z očmi.

„Torej sem bil doslej grd?" je odvrnil mladič, a zobje so mu zablisnili v nasmehu.

„Ne, ne grd, toda tako čuden. Ali ne, gospodje?"

„Res, res," je pokimal župnik, prinašajoč lastnoročno kupo merice in čašo pelinkovca.

Mladi mož je prijel podano mu pijačo in jo izpil na dušek. Pri tem gibu se je zabliskalo na Markovem prstu nekaj, česar včeraj e ni bilo tam.

„Kaj je to?" je kriknil Ragis in ga prijel za roko. „Kje si vzel ta orwidovski grb? To ne pomeni nič dobrega!"

„Nikjer ga nisem ukradel," je svobodno odgovoril, „polovico mi ga je zapustil oče z dediščino, a polovico sem ga dobil iz Amerike."

„Aha, razume se! Orwidova dragocenost in grb: dekle z medvedom. To je narejeno zaradi tebe, ti brenčeča muha ti! Glej, gospod!"

„Vidim, vidim! Ali se boš kaj kmalu dal v oklice? Kaj?"

„Kmalu!" je smehljaje se rekel in ves čas zardeval.

„Glej ga, tako bo iz župnikove črne maše nastala svečana z Veni Creator! Kje je moja noga? Vraga, kdo bo vodil ples brez mene? Pa sedaj verjemi še v kakšno smrt? Bog je dober z nami!"

„Naj bo zahvaljen zato!" je odvrnil Marko.

„A kaj? Ali ti je sedaj zelo žal Marte?" je pripomnil Ragis in si mencal roke. „Wojnat se je jezil, da te bo pogubil, nazadnje pa je sam postal revež. Tako se vedno zgodi, če kdo nasprotuje na tega, ki sem ga jaz držal pri krstu! Oho, oho, razume se! Čez leto dni se bomo vrnili v Skomonte z mlado! Hej!"

Marko se je zravnal in oči so se mu zaiskrile.

„Pravil sem nekoč očetu, da Žemajtis še vedno živi, a vi ste mi tajili duha! Ali se še spominjate?"

„Rekel sem, sinko moj, da bi s tabo ne izšlo slabše. Ho, ho, dolival sem ti olja. Kdo ti je povedal bajko o Wejdawutu? Midva s črno Julko sva vedela, kako trava raste. Razume se. Pomagal sem ti, kolikor je bilo v moji moči, kajti tvoja gospodična mi je bila strašno všeč. Dobra duša, ti rečem. Ježa mi je darovala in kako pametnega! Špiček sem ga imenoval, zaradi spremembe."

„Ragis, jaz vam vse življenje ponavljam, da ste preveč zaljubljeni v živalce," je rekel župnik in zagrozil s prstom.

„Ker mi nikdar ne dovolite, da bi se izklepetal. Toda jaz vas v govorjenju posekam, gospod...," je klical starec, pripravljajoč se za dolg razgovor.

„Ne govori, Ragis, ne govori!" se je branil duhovnik in si mašil ušesa.

„Tako je vedno z vami, gospod. Razume se!" se je razburjal starec.

To noč ni nič motilo Markovega spanja, a zjutraj ga je Ragis dolgo časa tresel za ramo, da se je zbudil.

„A to, sinko moj, si pozabil, da si dobil še eno dolžnost?" je kričal. „Vstani, no, vstani! Poslali so že pote s Pošwic! Mislim, da teta Aneta. Uhm! Razume se, teta Aneta, kakor da bi te ona že kdaj v življenju vznemirjala! Obleci se v praznično obleko in odrini"